ΚΡΙΤΙΚΗ

ΘΕΑΤΡΟ ΕΛΠΙΔΑΣ - ΒΑΛΕΝΤΙΝΗΣ ΛΟΥΡΜΠΑ

«Ο πατέρας κηδεύτηκε»

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο σκηνοθέτης του έργου τονίζει ότι *«σ' αυτό το θεατρικό ανέβασμα δεν μπορούμε να μιλήσουμε για μία σκηνοθεσία, εφόσον το φιλολογικό στοιχείο προέχει του δραματικού, αλλά για μία σκηνική παρουσίαση που προσπαθεί ν' αναδείξει τις εσωτερικές συγκρούσεις μιας συνείδησης που τη φορτίζει το αιμομικτικό παρελθόν».*

Συμφωνώ απόλυτα, όπως και το ότι το έργο είναι μία θεατρική νουβέλα ή ένα μεγάλο, κάπως μονόπρακτο. Εκείνο που εγώ προσωπικά θα τονίσω απ' ό,τι αποκόμισα με την παρουσίαση του έργου στο συμπαθητικό θέατρο - πλην ψυχρό, χωρίς θέρμανση- είναι ότι στα πρόσωπα δύο γυναικών ηθοποιών, αποτυπώνεται το πλέγμα μιας μεγάλης ενοχής που βαρύνει και τις δύο, ανεξάρτητα αν το μερίδιο μιας αιμομικτικής σχέσης είναι πιο μεγάλο στη μία από τις δύο, που προσπαθεί να κατευνάσει την άλλη, πετυχαίνοντας το αντίθετο, αφού εξαίρει την ερωτική απόκλισή της ό αυτό τον ενοχο ερωτά της. Είναι ένα έργο πυκνά δραματικό, που η σκηνοθετική γραμμή τόνισε στη διελκυστίνδα του πάθους των δύο αδελφών, τους πικρούς χυμούς μιας ερωτικής αντιπαράθεσης που θυμίζει τα στενά όρια της εγκόσμιας από την πνευματική αγάπη, κάτι που πέτυχε σε μεγάλο βαθμό ο Κλωντέλ με τον «κλήρο του μεσημεριού».

Το έργο έχει υπέρ το δέον μία λογοτεχνική ποιότητα. Η Βαλεντίνη Λουρμπά, ευαίσθητη ποιήτρια, έδωσε μία εξιδανίκευση σ' έναν έρωτα που μπορεί και να έχει κοντά του την απέχθεια και το στίγμα του λεγόμενου συνδρόμου της Ηλέκτρας, χωρίς να διαφαίνεται η λειτουργικότητα ενός αποδιοπομπαίου ενστίκτου για τον πρώτο βαθμό της συγγένειας.

Η Ηλέκτρα θαυμάζει απεριόριστα τον πατέρα μέχρι που τα όρια αυτού του θαυμασμού γίνονται δυνατός έρωτας με αφετηρία την παιδική ακόμα ηλικία έως τον θάνατο. Η Σόνια έχει πιο λανθάνουσα αίσθηση σ' αυτό το πλέγμα έρωτα και θαυμασμού, αντιμάχεται όμως την αδελφή της μ' έναν τρόπο ζήλιας και ανταγωνιστικότητας που το παρελθόν τη διαψεύδει, καθώς η Ηλέκτρα υπερτερεί στις αναμνήσεις.

Ο αγώνας των αναμνήσεων είναι πολλές φορές αναπολητικός ή και βίαιος. Στο βάθος οι δύο αδελφές αγαπιώνται και συμμετέχουν η μία στο μαρτύριο της άλλης. Οι διάλογοι, με κάποιο ψυχαναλυτικό υπόβαθρο, έχουν μία περίσσεια ποιητικότητας, η Βαλεντίνη μιλάει με τη γλώσσα των ποιητών που οι πιο πολλοί υπαινίσσονται το πεπρωμένο και τις ψευδαισθήσεις. Ακόμα μεταχειρίζεται πάλι ένα προσφιλές της απόφθεγμα ότι «τέχνη είναι η αφοσίωση στην αποτυχία».

Η Ράνια είναι πιο απτή, πιο ανθρώπινη, αλλά δεν έχει την πλησμονή της ευαισθησίας και ίσως ο σκηνοθέτης έτσι την προτίμησε. Έχει όμως ένα παγερό αντίκρισμα του θανάτου και οι αναμνήσεις της δεν έχουν τη διάσταση και τη μεγιστοποίηση που έχουν αυτές της Βαλεντίνης.

Κάπου αναφέρονται και οι δύο στις τύψεις τους για την αδικημένη τους μάνα, που ίσως από εκεί απορρέουν και οι ενοχές τους. Είναι τόσο μεγάλη όμως η αγάπη προς τον πατέρα, που αυτό αναφέρεται ως μία τυχαία διαπίστωση και μόνο.

Ο σκηνοθέτης, Βασίλης Ρίτσος, βρέθηκε σε δύο εύθραυστες ισορροπίες. Έδωσε μάλλον χαμηλούς τόνους, αποσαφήνισε τους χαρακτήρες και τη χαώδη διαφορά ευαισθησίας των δύο γυναικών και με μία πολύ επιλεγμένη μουσική επιμέλεια έδωσε την ατμόσφαιρα που αρμόζει σ' αυτό το έργο.

Η Βαλεντίνη Λουρμπά (Ηλέκτρα)

τόνισε τον έρωτα για τον πατέρα με μία συγκινητική φόρτιση που είχε τα στοιχεία μίας εξωραϊσμένης ενοχής, χωρίς μεγάλα ξεσπάσματα στην αντιπαράθεση με την αδελφή της.

Η Ράνια Πρέβεζα (Σόνια) είχε μία κρυφή αίσθηση υπεροχής, υποταγμένη περισσότερο στο αναπόφευκτο, χωρίς τη θρηνωδία, που κάπου - κάπου υπάρχει στο έργο. Είναι μία ηθοποιός για ρόλους περισσότερο ρεαλιστικούς.

Ο πατέρας (Ανδρέας Μαριανός) υποδύεται το φάντασμα που εμφανίζεται δύο φορές μόνο δίνοντας συμβουλές στις κόρες του, αν και ορατός είναι μόνο από την Ηλέκτρα. Τόνισε υπέροχα το καταλυτικό τέλος του έργου, τοποθετώντας το τέρμα μίας μεταφυσικής διάστασης, που αφορούσε και τις δύο. Θα έλεγα πως ήταν μία παρουσία δυνατή και θα ευχόμουν να τον έχουν υπόψιν οι σκηνοθέτες έργων που μεταχειρίζονται φαντάσματα (Άμλετ, Πέρσες και άλλα).

Μια μικρή παρατήρηση που αφορά κυρίως τη σκηνοθεσία. Η Ηλέκτρα στην εμφάνισή του θα έπρεπε να δείξει το ενστικτώδες δέος που προκαλείται στην εμφάνιση ενός φαντάσματος. Αν και ποτέ δεν έχει παρουσιαστεί πραγματικό φάντασμα.